16/11/2022

BLS Sem-V

LLB Sem-I

100 marks (old)

TIME : 2 HRS. (TOTAL : 60 MARKS)

1. ALL QUESTIONS ARE COMPULSORY.
2. MARKS ARE INDICATED AGAINST EACH QUESTION

Q1. Answer any **six** of the following in not more than two sentences. **(12 Marks)**

1. What are the objective of the Industrial Disputes Act, 1947?
2. What is "total disablement" under the Employees Compensation Act, 1923?
3. Who grants recognition to a trade union under MRTU & PULP , 1971?
4. Define "lay-off" under the Industrial Disputes Act, 1947.
5. What are "Model Standing Orders" under the I.E.(S.O.) Act, 1946?
6. Who files a failure report to the appropriate Government under the Industrial Disputes Act,1947?
7. Mention two functions of the investigating officer under the MRTU & PULP Act, 1971
8. What are the objective of I.E.(S.O.)Act, 1946?
9. What are Public Utility Services under the ID Act, 1947?
10. Who represents the workman in a case of unfair labour practice against the employer?

Q2. Write Short Notes on any two of the following: **(12 Marks)**

1. "Occupational Diseases "under Employees Compensation Act,1923.
2. Amendment of certified standing order under I.E.(S.O.)Act, 1946.
3. Notice of Change under the Industrial Disputes Act, 1947
4. Rights and Duties of a recognised trade union under MRTU & PULP, 1971.

Q3. Answer any two of the following: **(12 Marks)**

1. Mr X was a driver working for a State Transport Corporation his eyesight became poor due to diabetes. The State Transport Corporation terminates his services without retrenchment compensation.
   a) What is retrenchment compensation?
   b) Is the employer bound to pay retrenchment compensation to the terminated driver? Give reasons for your answer.

CD4595EE105630EF58730E793561F6A5

LLB Sem-I

2. Mr. Z was an active member of a trade union. The employer transfers him repeatedly to different locations. Mr. X wants to file a case against such repeated transfers.
   a) What remedy is available to the employee under MRTU & PULP, 1971.
   b) Mention two protections that are provided to office bearers of trade unions.

3. Mr. Z was employed in a factory making automobile parts. Safety gear to protect the eyes was provided by the factory owner. During welding work, Mr. Z injured his eyes and lost sight in one eye despite wearing protective gear. On investigation, it was found that the safety gear was defective.
   a) What is the nature of the injury suffered by the employee?
   b) Will the employee get compensation under the Employees Compensation Act, 1923? Give Reasons for your answer.

4. A workman was suspended for indiscipline and a domestic enquiry is being conducted for the same. The enquiry has been ongoing for 6 months.
   a) Which law provides for an allowance in such cases?
   b) How is such an allowance calculated?

Q4. Answer any two of the following **(24 Marks)**

1. Explain " illegal strike" and "illegal lockout" and their consequences under the MRTU and PULP Act, 1971?
2. Explain "Collective Bargaining" and its role in creating a conducive employer-employee relation.
3. Mention and explain the role of authorities set up under the Industrial Dispute Act, 1947 for the settlement of an Industrial Dispute.
4. Explain the doctrine of notional extension and its application under the Employee Compensation Act, 1923.

****

CD4595EE105630EF58730E793561F6A5

वेळ : २ तास (एकूण गुण : ६०)

सूचना: (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
(२) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ खालीलपैकी कोणतेही सहा प्रश्नांची उत्तरे दोन ते तीन वाक्यात लिहा. **(१२ गुण)**

१) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ चे उद्दिष्ट्ये काय आहे?
२) कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ अंतर्गत पूर्ण विकलांगता काय आहे?
३) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत कामगार संघटनेला मान्यता कोण देतो?
४) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ अंतर्गत टाळेबंदी या संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
५) आय. ई. (एस. ओ.) अधिनियम, १९४६ अन्वये "आदर्श स्थायी आदेश" काय आहे?
६) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ प्रमाणे असफल अहवाल समुचित सरकारला कोण दाखल करतो?
७) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत चौकशी अधिकाऱ्याचे दोन कार्ये नमूद करा.
८) आय. ई. (एस. ओ.) अधिनियम, १९४६ चे उद्दिष्ट्ये काय आहे?
९) आय. डी. अधिनियम, १९४७ प्रमाणे लोकोपयोगिता सेवा काय आहे?
१०) अनुचित कामगार प्रथेच्या दाव्यामध्ये नियोक्त्याच्या विरोधात कामगारांना कोण अभिवेदन करतो?

प्रश्न २ खालीलपैकी कोणतेही दोनवर टिपा लिहा **(१२ गुण)**

१) कामगार भरपाई अधिनियम १९२३ प्रमाणे उपजिविकाजन्य रोग
२) आय. ई. (एस. ओ.) अधिनियम, १९४६ अंतर्गत प्रमाणित स्थायी आदेशाची दुरुस्ती
३) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ अन्वये बदलाची सूचना
४) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अन्वये मान्यताप्राप्त कामगार संघटनेचे अधिकार आणि कर्तव्ये.

प्रश्न ३. कोणतेही दोन सोडवा **(१२ गुण)**

१) श्रीयुत 'क्ष' हे राज्य परिवहन महामंडळात चालक म्हणून कामाला होते. त्यांची दृष्टीं मधुमेहामुळे कमकुवत झाली. राज्यपरिवहन महामंडळाने त्यांना कामगार कपातीचा मोबदला न देता कामाहून काढून टाकले

(अ) कामगार कपात मोबदला काय आहे?
(ब) कामगार कपात मोबदला देणे हे नियोक्त्यांवर बंधनकारक आहे काय? तुमच्या उत्तरासाठी योग्य कारण द्या.

२) श्रीयुत 'ज' हे कामगार संघटनेचे सक्रिय सदस्य होते. नियोक्त्याने त्यांची वेगवेगळ्या ठिकाणी वारंवार बदली केली. श्रीयुत 'ज' यांना नियोक्त्याने केलेल्या बदलीच्या विरोधात दावा दाखल करायचा आहे.

(अ) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत कामगाराना काय उपाय उपलब्ध आहेत?

(ब) कामगार संघटनेच्या पदाधिकाऱ्यांना असलेले दोन संरक्षणे नमूद करा.

३) श्रीयुत 'ज' हे मोटोरगाडीला लागण्याऱ्या सामान बनवण्याचा कारखान्यात कामाला होते. नियोक्त्याने त्यांना डोळ्याच्या सुरक्षिततेसाठी सुरक्षा उपकरण दिले होते. जोडणीचे काम करतांना सुरक्षा उपकरणाचा वापर करूनही त्यांच्या डोळ्याला दुखापत झाली आणि एका डोळ्याची नजर गेली. चौकशी केल्यानंतर असे आढळून आले कि सुरक्षा उपकरण सदोष होते.

(अ) कामगाराला झालेल्या नुकसानीचे स्वरूप काय आहे?

(ब) कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ अन्वये कामगाराला नुकसान भरपाई मिळू शकते का? तुमच्या उत्तरासाठी कारण द्या.

४) एका कामगाराला अनुशासनहीनता यासाठी शिक्षा म्हणून निलंबित केले. त्यासंदर्भात घरगुती चौकशी चालू होती. हि चौकशी सहा महिने चालू राहिली.

(अ)अशा प्रसंगासाठी कोणता कायदयामध्ये भत्त्यासंबंधी तरतूद आहे.

(ब) अशा प्रकारचा भत्ता कसा मोजला जातो?

प्रश्न ४ खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा **(२४ गुण)**

१) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत अवैध संप आणि अवैध टाळेबंदी आणि त्यांचे परिणाम स्पष्ट करा.

२) सामुदायिक वाटाघाटी स्पष्ट करा, आणि नियोक्ता व कामगार यांच्यात हितावह संबंध निर्माण करण्यासाठी भूमिका स्पष्ट करा.

३) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ प्रमाणे औदयोगिक विवाद तडजोडीसाठी स्थापन केलेल्या प्राधिकरणांच्या भूमिका अधोरेखित करा.

४) कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ अन्वये काल्पनिक विस्ताराचा सिद्धांत आणि त्याचे उपयोग स्पष्ट करा.

****

CD4595EE105630EF58730E793561F6A5

BLS Sem- V (60:40) 16/11/2022

TIME : 2 HRS. (TOTAL : 60 MARKS)

1. ALL QUESTIONS ARE COMPULSORY.
2. MARKS ARE INDICATED AGAINST EACH QUESTION

Q1. Answer any **six** of the following in not more than two sentences. **(12 Marks)**

1. What are the objective of the Industrial Disputes Act, 1947?
2. What is " total disablement" under the Employees Compensation Act, 1923?
3. Who grants recognition to a trade union under MRTU & PULP , 1971?
4. Define "lay-off" under the Industrial Disputes Act, 1947.
5. What are "Model Standing Orders" under the I.E.(S.O.) Act, 1946?
6. Who files a failure report to the appropriate Government under the Industrial Disputes Act,1947?
7. Mention two functions of the investigating officer under the MRTU & PULP Act, 1971
8. What are the objective of I.E.(S.O.)Act, 1946?
9. What are Public Utility Services under the ID Act, 1947?
10. Who represents the workman in a case of unfair labour practice against the employer?

Q2. Write Short Notes on any two of the following: **(12 Marks)**

1. "Occupational Diseases "under Employees Compensation Act,1923.
2. Amendment of certified standing order under I.E.(S.O.)Act, 1946.
3. Notice of Change under the Industrial Disputes Act, 1947
4. Rights and Duties of a recognised trade union under MRTU & PULP, 1971.

Q3. Answer any two of the following: **(12 Marks)**

1. Mr X was a driver working for a State Transport Corporation his eyesight became poor due to diabetes. The State Transport Corporation terminates his services without retrenchment compensation.
   a) What is retrenchment compensation?
   b) Is the employer bound to pay retrenchment compensation to the terminated driver? Give reasons for your answer.

CD4595EE105630EF58730E793561AEE0

2. Mr. Z was an active member of a trade union. The employer transfers him repeatedly to different locations. Mr. X wants to file a case against such repeated transfers.
   a) What remedy is available to the employee under MRTU & PULP, 1971.
   b) Mention two protections that are provided to office bearers of trade unions.

3. Mr. Z was employed in a factory making automobile parts. Safety gear to protect the eyes was provided by the factory owner. During welding work, Mr. Z injured his eyes and lost sight in one eye despite wearing protective gear. On investigation, it was found that the safety gear was defective.
   a) What is the nature of the injury suffered by the employee?
   b) Will the employee get compensation under the Employees Compensation Act, 1923? Give Reasons for your answer.

4. A workman was suspended for indiscipline and a domestic enquiry is being conducted for the same. The enquiry has been ongoing for 6 months.
   a) Which law provides for an allowance in such cases?
   b) How is such an allowance calculated?

Q4. Answer any two of the following **(24 Marks)**

1. Explain " illegal strike" and "illegal lockout" and their consequences under the MRTU and PULP Act, 1971?
2. Explain "Collective Bargaining" and its role in creating a conducive employer-employee relation.
3. Mention and explain the role of authorities set up under the Industrial Dispute Act, 1947 for the settlement of an Industrial Dispute.
4. Explain the doctrine of notional extension and its application under the Employee Compensation Act, 1923.

****

CD4595EE105630EF58730E793561AEE0

वेळ : २ तास (एकूण गुण : ६०)

सूचना: (१) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
(२) उजवी कडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १ खालीलपैकी कोणतेही सहा प्रश्नांची उत्तरे दोन ते तीन वाक्यात लिहा. (१२ गुण)

१) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ चे उद्दिष्टये काय आहे?
२) कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ अंतर्गत पूर्ण विकलांगता काय आहे?
३) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत कामगार संघटनेला मान्यता कोण देतो?
४) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ अंतर्गत टाळेबंदी या संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
५) आय. ई. (एस. ओ.) अधिनियम, १९४६ अन्वये "आदर्श स्थायी आदेश" काय आहे?
६) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ प्रमाणे असफल अहवाल समुचित सरकारला कोण दाखल करतो?
७) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत चौकशी अधिकाऱ्याचे दोन कार्ये नमूद करा.
८) आय. ई. (एस. ओ.) अधिनियम, १९४६ चे उद्दिष्टये काय आहे?
९) आय. डी. अधिनियम, १९४७ प्रमाणे लोकोपयोगिता सेवा काय आहे?
१०) अनुचित कामगार प्रथेच्या दाव्यामध्ये नियोक्त्याच्या विरोधात कामगारांना कोण अभिवेदन करतो?

प्रश्न २ खालीलपैकी कोणतेही दोनवर टिपा लिहा (१२ गुण)

१) कामगार भरपाई अधिनियम १९२३ प्रमाणे उपजिविकाजन्य रोग
२) आय. ई. (एस. ओ.) अधिनियम, १९४६ अंतर्गत प्रमाणित स्थायी आदेशाची दुरुस्ती
३) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ अन्वये बदलाची सूचना
४) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अन्वये मान्यताप्राप्त कामगार संघटनेचे अधिकार आणि कर्तव्ये.

प्रश्न ३. कोणतेही दोन सोडवा (१२ गुण)

१) श्रीयुत 'क्ष' हे राज्य परिवहन महामंडळात चालक म्हणून कामाला होते. त्यांची दृष्टी मधुमेहामुळे कमकुवत झाली. राज्यपरिवहन महामंडळाने त्यांना कामगार कपातीचा मोबदला न देता कामाहून काढून टाकले

(अ) कामगार कपात मोबदला काय आहे?

(ब) कामगार कपात मोबदला देणे हे नियोक्त्यांवर बंधनकारक आहे काय? तुमच्या उत्तरासाठी योग्य कारण द्या.

२) श्रीयुत 'ज' हे कामगार संघटनेचे सक्रिय सदस्य होते. नियोक्त्याने त्यांची वेगवेगळ्या ठिकाणी वारंवार बदली केली. श्रीयुत 'ज' यांना नियोक्त्याने केलेल्या बदलीच्या विरोधात दावा दाखल करायचा आहे.

(अ) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत कामगाराना काय उपाय उपलब्ध आहेत?

(ब) कामगार संघटनेच्या पदाधिकाऱ्यांना असलेले दोन संरक्षणे नमूद करा.

३) श्रीयुत 'ज' हे मोटोरगाडीला लागण्याऱ्या सामान बनवण्याचा कारखान्यात कामाला होते. नियोक्त्याने त्यांना डोळ्याच्या सुरक्षिततेसाठी सुरक्षा उपकरण दिले होते. जोडणीचे काम करतांना सुरक्षा उपकरणाचा वापर करूनही त्यांच्या डोळ्याला दुखापत झाली आणि एका डोळ्याची नजर गेली. चौकशी केल्यानंतर असे आढळून आले कि सुरक्षा उपकरण सदोष होते.

(अ) कामगाराला झालेल्या नुकसानीचे स्वरूप काय आहे?

(ब) कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ अन्वये कामगाराला नुकसान भरपाई मिळू शकते का? तुमच्या उत्तरासाठी कारण द्या.

४) एका कामगाराला अनुशासनहीनता यासाठी शिक्षा म्हणून निलंबित केले. त्यासंदर्भात घरगुती चौकशी चालू होती. हि चौकशी सहा महिने चालू राहिली.

(अ)अशा प्रसंगासाठी कोणता कायदयामध्ये भत्यासंबंधी तरतूद आहे.

(ब) अशा प्रकारचा भत्ता कसा मोजला जातो?

प्रश्न ४ खालीलपैकी कोणतेही दोन सोडवा **(२४ गुण)**

१) एम. आर. टी. यु. आणि पी. यु. एल. पी. अधिनियम, १९७१ अंतर्गत अवैध संप आणि अवैध टाळेबंदी आणि त्यांचे परिणाम स्पष्ट करा.

२) सामुदायिक वाटाघाटी स्पष्ट करा, आणि नियोक्ता व कामगार यांच्यात हितावह संबंध निर्माण करण्यासाठी भूमिका स्पष्ट करा.

३) औदयोगिक विवाद अधिनियम, १९४७ प्रमाणे औदयोगिक विवाद तडजोडीसाठी स्थापन केलेल्या प्राधिकरणांच्या भूमिका अधोरेखित करा.

४) कामगार भरपाई अधिनियम, १९२३ अन्वये काल्पनिक विस्ताराचा सिद्धांत आणि त्याचे उपयोग स्पष्ट करा.

****

FYLLB sem II

28/03/23

Paper / Subject Code: 75705 / Labour Law

60; 40 marks

Xerox (2)

TIME: 2 HRS. (TOTAL: 60 MARKS)

1. ALL QUESTIONS ARE COMPULSORY.
2. MARKS ARE INDICATED AGAINST EACH QUESTION

Q1. Answer Any Six **(12 Marks)**

1. Give two functions of the Grievance Redressal Committee under the Industrial Disputes Act, 1947.
2. When can an individual dispute convert into an Industrial Dispute?
3. Name two essential utility services as per schedule 1 of the Industrial Disputes Act, 1947.
4. What is the maximum number of workmen who can be given the status of "protected workmen" under the Industrial Disputes Act, 1947?
5. Mention two occupational diseases as per the Employees Compensation Act, 1923.
6. What is the formula for calculating compensation for total disablement as per the Employees Compensation Act, 1923?
7. Mention the authorities set up under MRTU & PULP Act, 1971
8. Mention two unfair labor practices on part of the employer as given under the MRTU & PULP Act, 1971.
9. Mention two matters on which standing orders have to be made as per the I.E.(S.O.)Act, 1947
10. Within how many days can the certified standing orders be modified as per I.E. (S.O.)Act, 1946?

Q2. Answer any two **(12 Marks)**

1. Conciliation Officer under the Industrial Disputes Act, 1947.
2. Rights and Duties of a Recognized Union under MRTU & PULP Act, 1971.
3. Certifying Officer under I.E.(S.O.) Act, 1971.
4. Medical Examination under the Employees Compensation Act, 1923.

D545E6D4F187CD8F65D946A2D7F13ADF

Q3. Answer any two **(12 Marks)**

1. Railway workers are not getting their due bonus; they go on a flash strike which disrupts the daily life of commuters. It results in the loss of a working day for many employees.
   a. Is the strike by railway workers legal as per the ID Act, 1947? Give Reasons
   b. What actions can the appropriate government take against the striking workmen?

2. XYZ Union has got 38% membership of the total workmen employed in the establishment and it applies for the grant of recognition. Another Union ABC objects to XYZ Union's application on the ground that it has got 40% membership of the total workmen in that establishment.
   a) To which authority does XYZ trade union have to apply for the grant of recognition?
   b) Mention two grounds on which recognition of a union can be cancelled.

3. An employer makes an application for amendments to model standing orders to the certifying officer. The certifying officer after hearing the employer and workman passes the orders. The employer is not satisfied with the order of the certifying officer.
   a) What provisions under I.E.(S.O.) Act, 1946 provide some remedy to the employer?
   b) What is the time limit within which this remedy can be used by the employer?

4. A workman comes drunk to the steel factory. In the course of his work, he falls and suffers an injury. The doctor has to amputate two of his toes.
   a) Is the employer liable to pay compensation? Give Reasons
   b) What is the nature of the disability suffered by the workman?

Q4. Answer Any Two: **(24 Marks)**

1. How has the Supreme Court of India interpreted the term "Industry" explain using relevant case laws.
2. Explain the liability of the employer for an injury suffered by the employee arising in and during the course of employment.
3. Explain the role of collective bargaining in establishing a harmonious relationship between the employer and employee.
4. Explain how standing orders are made and their role in an Industry.

****

28/3/23

LABOUR LAW –ATKT – 2021-2022 UNIVERSITY OF MUMBAI

MCQ'S

1. Labour laws belong to which of the following category:
a. Security of the State
b. Socio-economic welfare legislations
c. Environmental Regulation
d. Consumer Welfare

2. Which of the following Acts deals with day to day working rules?
a. Industrial Disputes Act, 1947
b. Employee Compensation Act, 1923.
c. Industrial Employment Standing Orders Act, 1946
d. MRTU &PULP, 1971

3. Collective Bargaining is:
a. A unilateral process
b. A bilateral process
c. Multi party discussion
d. Government Controlled Process.

4. Who coined the term "Collective Bargaining?"
a. Sidney and Beatrice Webb
b. Ludwing Teller
c. K. Alexander
d. John T Dunlop

5. Which authority under the IE(SO)Act, 1946 has the power to issue standing orders?
a. Labour Courts
b. Industrial Courts
c. Certifying Office
d. Investigating Officer

6. Which of the following is not an Industry as per the definition of "Industry" in Industrial Dispute Act, 1947?
a. NGO
b. Hospital
c. Solicitors Firm with 20 employees
d. An Individual Doctor's clinic

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

7. Which of the following is a tool in the hands of employer during a legal strike?
   a. Closure
   b. Lock out
   c. Lay off
   d. Retrenchment

8. If a strike is declared illegal under the MRTU & PULP Act, 1971 and is withdrawn within __________ hours it shall not be deemed to be an illegal strike.
   a. 24 Hours
   b. 48 Hours
   c. 12 Hours
   d. 78 Hours

9. As per the provisions contained in Chapter VB of the Industrial Dispute Act, 1947 establishment employing ____________ persons or more are required to seek prior permission of Appropriate Government before effecting lay-off, retrenchment and closure.
   a. 50
   b. 100
   c. 250
   d. 500

10. Under which section of MRTU & PULP Can the Industrial Court withdraw proceeding taking place in any Labour Court and transfer the same to another labour Court?
    a. Section 43
    b. Section 44
    c. Section 45
    d. Section 40

11. What is the first step of a disciplinary proceeding under IE (SO) Act, 1946?
    a. Show- Cause Notice
    b. Domestic Enquiry
    c. Serving of Charge Sheet
    d. Dismissal and Discharge

12. Which authority has the power to begin the conciliation process under the Industrial Dispute Act, 1947?
    a. Appropriate Government
    b. Conciliation Officer
    c. Investigating Officer

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

d. Labour Court

13. Which section of the Industrial Disputes Act, 1947 is based on the principle of "First Come Last Go"?
    a. Section 20
    b. Section 21
    c. Section 23
    d. Section 25

14. According to section 25F of the Industrial Dispute Act, 1947 the employer has to give _____________ months' notice before retrenching any permanent workman.
    a. 1 month
    b. 2 months
    c. 3 months
    d. 4 months

15. According to sec. 17A of ID Act, 1947, An award (including an arbitration award) shall become enforceable on the expiry of _______ days from the date of its publication under section 17.
    a. 60 days
    b. 30 days
    c. 90 days
    d. On same day.

16. The Commissioner shall dispose of the matter relating to compensation under the employees Compensation Act,1927 within a period of ________from the date of reference and intimate the decision in respect thereof within the said period to the employee.
    a. Three months
    b. Two months
    c. One month
    d. Six months

17. In Maharashtra, the Industrial employment (standing orders) Act, applies to Industrial establishments employing
    a. Fifty or more workmen
    b. one hundred or more workmen
    c. One hundred & fifty or more workmen
    d. Two hundred or more workmen.

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

18. Standing orders shall, unless an appeal is preferred under Section 6, come into operation on the expiry of _______from the date on which authenticated copies are sent under sub section (3) of Section 5.
 a. 30 days
 b. 7 days
 c. 15 days
 d. 5 days

19. According to Section 33(4) of the Industrial Dispute Act, 1947 what is the maximum number of protected workmen that can be declared by the employer?
 a. 5
 b. 50
 c. 10
 d. 100

20. Which allowance is the employer bound to pay to an employee against whom a disciplinary proceeding has begun and he has been suspended till proceeding is over?
 a. Dearness Allowance
 b. Living Wage
 c. Basic Pay
 d. Subsistence Allowance

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

Descriptive Questions

1. Mention three disadvantages of collective bargaining in settling labour disputes.
2. Mention three adjudicatory authorities and their functions under the ID Act, 1947.
3. Define Retrenchment and mention the conditions precedent required for retrenchment.
4. Dr X is working for a tea estate on probation, the management refuses to give him a permanent position and terminates his services. The tea worker's union take up his case and ask for his reinstatement. Is Dr X a workman as per the ID Act, 1947? Can the Tea worker's union take up his case? Give reasons for your answer.
5. When is a strike legal as per the Industrial Disputes Act, 1947?
6. Mention three Unfair Labour Practices on part of the trade union as per MRTU & PULP Act, 1971.
7. Mention threeobligations of a recognised Trade union as per the MRTU & PULP Act, 1971
8. Trade Union A has 23% membership and Trade Union B has 30 % membership of the total number of workmen employed. Both have applied for being recognition to the Industrial Court. Which Trade Union will get the recognition and why?
9. A servant on grade A- 1 post lost one eye and two teeth because of collision between two engines. He was declared by medical officer as unfit for that post but fit for C2 job because of his defective vision. He refused the offer and claimed compensation. Which type of disablement the servant has gone through and why?
10. What is the liability of the employer to an employee who contacts an occupational disease?

Marathi set

mcq

१) कामगार कायदे खालीलपैकी कोणत्या श्रेणीत मोडतात.

अ) राज्याची सुरक्षा
ब) सामाजिक व आर्थिक कल्याणकारी कायदे
क) पर्यावरण नियमन
ड) ग्राहक कल्याण

२) खालीलपैकी कोणता कायदा दैनंदिंन कामकाजाशी निगडित आहे?

अ) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७
ब) कामगार नुकसान भरपाई कायदा १९२३

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

क) औद्योगिकं आस्थापना (स्थायी आदेश) कायदा १९४६
ड) एम आर टी यु आणि पी यु एल पी कायदा १९७१.

३) सामूहिक वाटाघाटी ची संकल्पना काय आहे.

अ) एकतर्फी प्रक्रिया
ब) द्विपक्षीय प्रक्रिया
क) बहुपक्षीय चर्चा
ड) सरकार नियंत्रित प्रक्रिया

४) सामूहिक वाटाघाटी ची संकल्पना कोणी मांडली.

अ) सिडनी आणि बीट्रिस वेब
ब) लुडविंग टेलर
क) के. अलेक्झांडर
ड) जॉन टी डनलॉप

५) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेश) कायदा १९४६ अंतर्गत कोणत्या प्राधिकरणाला स्थाई आदेश जारी करण्याचा अधिकार आहे?
अ) कामगार न्यायालय
ब) औद्योगिक न्यायालय
क) प्रमाणन कार्यालय
ड) तपासणी अधिकारी

६) औद्योगिक विवाद अधिनियम, १९४७ अंतर्गत खालील पैकी काय उद्योग या संकल्पनेत येत नाही.
अ) अशासकीय संस्था
ब) दवाखाने
क) वीस कर्मचारी असलेले सॉलिसिटर फॉर्म
ड) खाजगी दवाखाना

७) कायदेशीर संपाच्या वेळी नियुक्त्याच्या हातात खालीलपैकी कोणते साधन असते.
अ) काम बंदी
ब) ताळेबंद
क) ले ऑफ
ड) छाटणी/ कामगार कपात

८) जर एम आर टी यु आणि पी यु एल पी कायदा १९७१ अंतर्गत संप बेकायदेशीर घोषित केला गेला आणि तो.......... च्या आता रद्द केला गेला तर तो बेकायदेशीर संप मानला जाणार नाही.
१) २४ तास
२) ४८ तास
३) १२ तास
४)७८ तास

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

९) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ च्या प्रकरण वीबी ((VB) मध्ये समाविष्ट असलेल्या तरतुदीनुसार रोजगार देणारी आस्थापना जिथे...... किंवा त्यापेक्षा जास्त लोक काम करतात त्यांना कामावरून कमी करणे छाटणी करणे आणि काम बंदी लागू करण्यापूर्वी संबंधित सरकारची पूर्वसंमती घ्यावी लागते.
अ) ५०
ब) १००
क) २५०
ड) ५००

१०) एम आर टी यु आणि पी यु एल पी अधिनियमं १९७१ च्या कलम ....अंतर्गत औद्योगिक न्यायालय एका कामगार न्यायालयातील होणारी कार्यवाही मागे घेऊन ती दुसऱ्या कामगार न्यायालयात हस्तांतरित करू शकते.
अ) कलम ४३
ब) कलम ४४
क) कलम ४५
ड) कलम ४०

११) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेश) कायदा १९४६ अंतर्गत अनुशासनात्मक कार्यवाही ची पहिली पायरी काय आहे.
अ) कारणे दाखवा नोटीस
ब) आंतरिक चौकशी
क) आरोपपत्र सादर करणे
ड) काढून टाकने आणि बाद करणे

१२) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत कोणत्या प्राधिकरणाला समेट प्रक्रिया सुरू करण्याचा अधिकार आहे.
अ) संबंधित सरकार
ब) समेट अधिकारी
क) तपासणी अधिकारी
ड) कामगार न्यायालय

१३) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत कोणत्या कलमावर फर्स्ट कम लास्ट गो हे तत्त्व आधारित आहे.
अ) कलम २०
ब) कलम २१
क) कलम २३
ड) कलम २५

१४) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ च्या कलम 25 फ नुसार कोणत्याही कायम कामगाराची छाटणी करण्यापूर्वी नियोकत्याला...... ची नोटीस द्यावी लागते.
अ) १ महिना
ब) २ महिने
क) ३ महिने
ड) ४ महिने

१५) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ च्या कलम १७अ नुसार अवार्ड(निवाडा) (लवाद निवाडा सह) प्रकाशनाच्या तारखेपासून..... दिवसांच्या समाप्तीनंतर कलम १७ नुसार अंबलबजावणी करणे योग्य होईल.
अ) ६० दिवस
ब) ३० दिवस
क) ९० दिवस
ड) त्याच दिवशी

१६) कामगार नुकसान भरपाई अधिनियम १९२७ अंतर्गत आयुक्त भरपाई संबंधित प्रकरणाचा संदर्भ दिल्यानंतर .... .च्या कालावधीत प्रकरण निकाली काढतील आणि त्यासंदर्भातील निर्णय सदर कालावधीत कर्मचाऱ्याला सूचित करतील.
अ) तीन महिने
ब) दोन महिने
क) एक महिना
ड) सहा महिने

१७) महाराष्ट्रात औद्योगिक रोजगार (स्थायी आदेश) कायदा अश्या औद्योगिक आस्थापनांना लागू होतो जिथे .... काम करतात.
अ) पन्नास किंवा अधिक कामगार
ब) शंभर किंवा अधिक कामगार
क) दीडशे किंवा अधिक कामगार
ड) दोनशे किंवा अधिक कामगार

१८) कलम 6 अंतर्गत अपिलला प्राधान्य दिल्यावर कलम ५ च्या उपकलम ३ अंतर्गत ज्या तारखेला प्रमाणीकृत प्रती पाठवल्या गेल्या त्या तारखेपासून किती दिवसात स्थायी आदेश लागू होतात.
अ) ३० दिवस
ब) ७ दिवस
क) १५ दिवस
ड) ५ दिवस

१९) औद्योगिक विवाद कायद्याच्या कलम ३३ (४) नुसार नियुक्त्या द्वारे घोषित केलेल्या संरक्षित कामगारांची कमाल संख्या किती आहे.
अ) ५
ब) ५०
क) १०
ड) १००

२०) खालीलपैकी कोणता भत्ता नियोक्ता एखाद्या कर्मचाऱ्याला देण्यास बांधील आहे ज्याच्या विरुद्ध शिस्तभंगाची कार्यवाही सुरू झाली आहे आणि कार्यवाही पूर्ण होईपर्यंत त्याला निलंबित करण्यात आले आहे.
अ) महागाई भत्ता
ब) लिविंग वेज
क) मूळ वेतन

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF

ड) निर्वाह भत्ता

DTQ

१) कामगार विवादाचे (तंट्याचे) निवारण करण्यासाठी सामूहिक वाटाघाटी चे तीन तोटे सांगा.

२) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत तीन न्यायीक अधिकारी आणि त्यांची कार्य नमूद करा.

३) कामगार कपातीची व्याख्या करा आणि कामगार कपातीसाठी आवश्यक असलेल्या पूर्व अटींचा उल्लेख करा.

४) एका चहाच्या मळ्यावर डॉक्टर एक्स प्रोबेशनवर डॉक्टर म्हणून काम करत होते, व्यवस्थापनेने त्यांना कायमस्वरूपी पद देण्यास नकार दिला आणि त्यांची सेवा समाप्त केली. चहा माळ्यावरील कामगार संघटनेने त्यांची बाजू उचलून धरली आणि त्यांना पुन्हा कामावर घेण्याची मागणी केली औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत डॉक्टर एक्स कामगाराच्या व्याख्याते येतात का? चहा कामगार संघटना त्यांची बाजू घेऊ शकते का योग्य कारणासह उत्तर द्या.

५) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ नुसार संप केव्हा कायदेशीर आहे.

६) एम आर टी यु आणि पी यु एल पी कायदा १९७१ अंतर्गत ट्रेड युनियन यांच्याकडून होणाऱ्या कोणत्याही तीन अनुसूचित कामगार पद्धतींचा उल्लेख करा.

७) एम आर टी यु आणि पी यु एल पी कायदा १९७१ अंतर्गत मान्यताप्राप्त ट्रेड युनियनच्या तीन दाईत्वाचा उल्लेख करा.

८) अ ट्रेड युनियनचे सदस्यत्व 23 टक्के आहे आणि ब ट्रेड युनियन मध्ये एकूण कामगारांच्या 30 टक्के सदस्य आहे दोघांनीही मान्यता मिळवण्यासाठी अर्ज केला आहे यापैकी कोणत्या ट्रेड युनियनला मान्यता मिळेल कारनासह स्पष्ट करा.

९) ग्रेड A १ पदावरील एका कर्मचाऱ्याने दोन इंजिनच्या टक्कर मुळे एक डोळा आणि दोन हात गमावले त्याला वैद्यकीय अधिकाऱ्यांनी त्या पदासाठी अयोग्य म्हणून घोषित केले परंतु त्याच्या दृष्टी दोषांमुळे त्याला C 2 कॅटेगरी च्या नोकरी साठी योग्य घोषित केले त्या कर्मचाऱ्याने ती ऑफर नाकारली आणि नुकसान भरपाईचा दावा केला, येथे कर्मचारी कोणत्या प्रकारच्या अपंगत्वातून गेला कारणासहित मीमांसा करा.

१०) कर्मचाऱ्यांना सतत एखादे विशिष्ट काम केल्यामुळे झालेला रोग (व्यवसायिक) रोग बाबतीत नियुक्त्या ची जबाबदारी काय आहे.

CE37A221E1FBE2AAC3176A871856D8CF